**Från:** [redacted]
**Till:** RLK Funk Registrator
**Kopia:** Administration SHAMN Registrator
**Ärende:** Remissvar avseende diarienummer RS 2024-0344
**Datum:** den 26 september 2024 10:28:44
**Bilagor:** Remisssvar samrådsförslag RUFS_FINAL_till regionen.pdf

---

Hej,

Vänligen se bifogat Stockholms Hamns remissvar avseende diarienummer RS 2024-0344.

Med vänlig hälsning,
[redacted]

[redacted]

**STOCKHOLMS HAMNAR**
FRIHAMNSGATAN 21-23
BOX 27314, 102 54 STOCKHOLM
VÄXEL: 08-670 26 00
www.stockholmshamnar.se

Stockholms Hamnar tar väl hand om dina personuppgifter - läs mer här

**Följ oss på Facebook, Twitter, Instagram och Linkedin.**

facebook.com/stockholmshamnar | twitter.com/stockholmshamn

2024-09-23

Till: Region Stockholm
Regionledningskontoret

Dnr: RS 2024-0344
Dnr SH: 2024/203

# Yttrande över Samråd om ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

## Bakgrund

Ett förslag till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen är ute på samråd. Det aktuella samrådsförslaget ligger till grund för den nya regionala utvecklingsplanen med syfte att beskriva hur stockholmsregionen ska utvecklas med sikte på år 2060. Den nuvarande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, upphör att gälla i oktober 2026. Uppdraget att revidera och uppdatera denna, startade i och med Region Stockholms budget för år 2022. I juni 2023 beslutade regionstyrelsen om inriktningen för den nya utvecklingsplanen. Inriktningen beskriver övergripande ramar och struktur och grundar sig dels i det politiska uppdraget. Förslaget bygger på insamlad data, analyser och dialog med kommuner, myndigheter, näringsliv, akademi och civilsamhälle, med fokus på långsiktighet, gemensamt ansvar och användarvänlighet.

Stockholms Hamnar, nedan kallat Bolaget, har tagit del av samrådsförslaget till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och lämnar här sina synpunkter. Synpunkterna är rubricerade utifrån de frågeställningar som Region Stockholm i detta skede önskar skriftliga synpunkter och perspektiv på och där svaren sammanställs i en samrådsredogörelse som ska ligga till grund för kommande granskningsförslag.

## Stockholms Hamnars synpunkter

Bolaget ser det som fortsatt viktigt att Stockholmsregionen värnar och utvecklar sina många funktioner som hamn- och sjöfartsstadstad, som universitets- och innovations-centrum, som besöksmål och inte minst som huvudstad. Samtidigt är det angeläget att miljöaspekter integreras i planeringen och att en hållbar utveckling för regionen är i fokus.

**STOCKHOLMS HAMN AB**
MAGASIN 2, FRIHAMNSGATAN 21-23, BOX 27314, 102 54 STOCKHOLM
TELEFON 08-670 26 00, FAX 08-665 08 38, INFO@STOCKHOLMSHAMNAR.SE
PG 3115-3, BG 720-0306, ORG NR 556008-1647
STYRELSENS SÄTE STOCKHOLM, INNEHAR F-SKATTEBEVIS

*Styrkor och utmaningar*

**Strategiskt placerade hamnar**

Bolaget anser det mycket positivt att stockholmsregionens styrkor kopplade till hamnverksamhet och sjöfarten i regionen lyfts fram väl i samrådsförslaget. Bolagets samtliga hamnar i regionen är strategiskt placerade för att betjäna både internationella och nationella transportbehov. De erbjuder tillgång till viktiga marknader och fungerar som nav för både passagerartrafik och gods, där godset är en central förutsättning för Stockholmsregionens varuförsörjning. I samrådsunderlaget under rubriken ”Öka Stockholmsregionens internationella tillgänglighet” lyfts sjöfarten fram som ett av de transportsätt som är viktiga för att stärka den internationella tillgängligheten och det hållbara resandet för att stärka Stockholmsregionens attraktivitet, konkurrenskraft, talangattraktion och export mot år 2060. Som en av regionens största aktörer inom området verkar Bolaget i stor utsträckning för goda förbindelser till Finland och Baltikum. Sjöfarten har särskilt stor betydelse för handel, transporter och besöksnäringen på Östersjön i öst-västlig riktning samt mellan Gotland och fastlandet. Bolaget är en av Sveriges största godshamnar där cirka sju miljoner ton gods passerar hamnarna varje år. Cirka en tredjedel av Sveriges totala import kommer från Östersjöregionen och det gods som lastas och lossas i Stockholms Hamnars hamnar ger effekter på både sysselsättningen och den regionala ekonomin. Bolaget är även en av världens största passagerarhamnar med cirka 13 miljoner passagerare årligen.

**Välutvecklad hamninfrastruktur**

Samrådsförslaget lyfter även fram regionens välutvecklade hamninfrastruktur som en styrka, vilket underlättar effektiva och säkra transporter. I förslaget inkluderar detta moderna anläggningar och teknik som stödjer en smidig övergång mellan olika transportslag. Samrådsförslaget lyfter förutsättningar för de framtida utmaningarna gällande överflyttning av godstransporter från väg till järnväg och sjöfart. Bolaget saknar dock konkreta incitament och målsättningar kring denna överflytt i förslaget. Bolaget menar att vägar och järnvägar i och runt Stockholmsregionen i dag är tungt belastade och trafiken förväntas fortsatt att öka. Gods- och persontrafiken använder samma vägar och spår vilket bidrar till ökat slitage, mer trängsel, större risk för olyckor och mer kapacitetsbrister i bland annat järnvägssystemet. Bolaget bidrar med sin verksamhet till att främja sjöfarten och att skapa förutsättningar för en överflyttning från land till sjö genom att utveckla hamnkapacitet och infrastruktur, men även genom att i samverkan med andra hamnar och rederier skapa förutsättningar för att inlandssjöfarten ska få fäste även i Sverige. För att få till denna överflytt och skapa förutsättningar för en urban sjöfart som del av ett sammanhållet transportnät, bör exempelvis kapaciteten i transportsystemet

utnyttjas bättre och det behövs affärsmodeller som främjar ökad omlastning och distribution. På EU-nivå finns tydliga mål kring detta och Stockholmsregionen bör ta efter det arbetet.

Bolaget har tillsammans med ett antal andra aktörer identifierat den lediga kapacitet som finns i Mälarsjöfarten. Bolaget deltar i ett arbete i syfte att utveckla sjöfarten på Mälaren och anser att detta område bör utvecklas i den kommande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen. Detta i syfte att skapa förutsättningar för att utveckla Mälarsjöfarten till ett attraktivt transportalternativ, locka nya godsvolymer och marknader till hamnarna runt Mälardalen och öka sjöfartens andel av de totala godsvolymerna till och från regionen. Den regionala utvecklingsplanen bör prioritera en utveckling inom detta område och säkerställa ändamålsenlig infrastruktur som främjar en god samordning mellan sjötransporter och andra transportslag, inklusive väg och järnväg. Detta innefattar även behovet av strategiska kajlägen för gods- och persontransporter, särskilt i centrala delar av Stockholmsregionen I övrigt är kapaciteten för kollektivtrafik på vatten god och både staden och regionen har en uttalad ambition att öka mängden kollektivtrafik på vatten. En närmare samverkan och utredda ansvars-förhållanden skulle sannolikt underlätta tillkomsten av fler linjer samt bytespunkter/noder för kollektivtrafik på vatten.

**Elektrifiering och hållbarhet**

En tredje styrka som Bolaget anser att samrådsförslaget lyfter upp kopplat till hamnar och sjöfart är elektrifiering och hållbarhet. Det finns en pågående satsning på elektrifiering av hamnverksamhet och fartyg för att minska koldioxidutsläpp och förbättra miljöprestanda. Detta inkluderar investeringar i landströmsanläggningar och andra hållbara lösningar. För Bolaget är det framöver kritiskt att en god elkapacitet säkerställs för regionens hamnar för att möjliggöra en fortsatt elektrifiering av sjöfart och hamnverksamhet. Detta är viktigt för att minska sjöfartens miljöpåverkan och förbättra hållbarheten i transportsektorn. Ett särdrag som elektrifiering av hamnverksamhet har i jämförelse med andra transportslag är att det är relativt få anslutningspunkter men väldigt stora effekter som krävs, exempelvis vid landströmsanslutningar för internationella kryssningsfartyg.

*Långsiktiga utmaningar*

Tre av de mest framträdande långsiktiga utmaningarna i Stockholmsregionen enligt Bolaget kopplat till dess verksamhet är det **förändrade omvärldsläget**, **klimat-förändringarna** och dess påverkan på sjöfarten samt arbetet med uppfyllandet av **miljökrav och regleringar**.

Stockholms hamninfrastruktur har en har avgörande roll för Stockholm-/Mälardalsregionens försörjning av livsmedel, produkter och insatsvaror i såväl vardag

som kris. Detta innebär att de olika hamndelarna även har en ovedersäglig roll i samhället för beredskap, säkerhet och resiliens. En hamnverksamhet är till naturen proaktiv och flexibel samt innehar en förmåga att stå emot och klara av förändringar och att återhämta sig och vidareutvecklas inför samhällets olika behov. Det nuvarande geopolitiska läget och förändringar i den globala handelspolitiken påverkar transportflöden och handelns förutsättningar till sjöss. Detta ställer, mot år 2060 och vidare, krav på flexibilitet och anpassningsförmåga inom hamnverksamheten. Ett antal hamndelar i Stockholm utgör riksintresse och med anledning av ovan är det rimligt att anta att dessa parametrar i riksintresset för Stockholms Hamn framöver värnas mycket skarpt av både försvarsmakten och Länsstyrelsen i Stockholms län, med anledning av hamnarnas roll i beredskapshänseende samt Nato-medlemskapet.

Klimatförändringarnas påverkan på sjöfarten inkluderar bland annat ökade havsnivåer, förändrade vädermönster och behovet av att anpassa hamnstrukturer och verksamhetoperationer för att klara av extrema väderförhållanden. När det gäller klimatområdet vill Bolaget inte enbart framhålla betydelsen av att arbeta för en begränsad klimatpåverkan, utan även att den regionala utvecklingsplanen behöver beakta konsekvenserna i regionen av ett förändrat klimat och de anpassningar som därav kommer att vara nödvändiga. I relation till detta finns strängare miljökrav och regleringar kring utsläpp och hållbarhet, vilket ställer krav på kontinuerlig utveckling och innovation inom hamnsektorn. Bolaget, tillsammans med rederikunder, är alltjämt rustade att ta sig an dessa utmaningar. Bolaget gör betydande investeringar i hållbara lösningar, såsom användning av landel för fartyg, förbättrad avfallshantering och energieffektivitet för att bland annat uppfylla EU:s miljömål och hållbara transportstrategier.

Bolaget arbetar aktivt för att nå viktiga klimatmål, exempelvis även Sveriges mål om nettonollutsläpp senast 2045. För att nå detta mål krävs negativa utsläpp vilket kan erhållas genom CCS, Carbon Capture and Storage, i stor skala. För att skapa en effektiv logistikkedja för den infångade koldioxiden mellan infångare och lagringsplats utreder Bolaget möjligheten till ett mellanlager av koldioxid i Stockholm Norvik Hamn. Detta mellanlager skulle kunna förenkla för de bolag som vill använda CCS.

*Vision, mål och prioriteringar*

Samrådsförslaget innehåller regionens vision och mål och speglar dess ambitioner, prioriteringar och åtgärder. Bolaget föreslår dock att samrådsförslaget utvecklas med nedan prioriterade områden för att hantera gemensamma utmaningar samt stärka regionens styrkor ytterligare.

**Det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T)**

Stockholms Hamn är en del av det Transeuropeiska transportnätet (TEN-T) och av EU utpekad corehamn tillsammans med hamnarna i Trelleborg, Göteborg, Köpenhamn/Malmö och Luleå. Corehamnarna är av strategiskt intresse och ska per definition ha goda anslutningar till järnvägar, vattenvägar och vägnät. Dessa hamnar är strategiskt viktiga med särskild status i nätverket på grund av dess betydelse för svensk och europeisk transportinfrastruktur. Tillsammans har Sveriges corehamnar en stor roll och tar samtidigt ansvar för vad det innebär att vara kritiska noder i det svenska transportinfrastruktursystemet. Detta gynnar näringslivet och den svenska export-industrin med bland annat effektiva lösningar och möjlighet till omlastning till andra transportslag.

Bolaget saknar helt ett resonemang kring TEN-T-nätverket som väsentligt i samrådsförslaget till ny regional utvecklingsplan. Den nyligen beslutade reviderade TEN-T-förordningen (juni 2024) identifierar flera viktiga transportkorridorer och infrastrukturprioriteringar i Stockholmsregionen. Dessa av EU redan framtagna stråktankar bör enligt Bolaget tas omhand även i Stockholmsregionens fortsatta utvecklingsplaner. Detta eftersom utvecklingen inom transportnätet är en del av de bredare målen för den europeiska politiken i syfte att skapa en sammanhållen, effektiv och hållbar transportinfrastruktur över hela Europa, vilken syftar till att minska miljöpåverkan från transporter och förbättra regionala anslutningar och ekonomisk tillväxt. Infrastrukturen i Stockholmsregionen behöver därmed alltjämt stärkas för att förbättra tillgängligheten mellan knutpunkter i regionen och transportnoder i Europa. För att upprätthålla ett effektivt transport- och logistiksystem är det viktigt att prioritera infrastrukturen till regionens hamnar, vilket även öppnar fler möjligheter till att kombinera godsflöden via intermodala transporter (inlandssjöfart, lastbil eller järnväg).

**Fortsatt utbyggnad av dubbelspår på Nynäsbanan**

En fortsatt utbyggnad av dubbelspåret på Nynäsbanan skulle vara en naturlig del i en satsning att flytta över vägtransporter till sjöfart och järnväg. Ett dubbelspår skulle också säkra möjligheten att kombinera klimatvänliga godstransporter från bland annat Stockholm Norvik Hamn, med en viktig kollektivtrafiklänk.

**Sträva efter att fler logistikområden placeras söder om Stockholm**

Strategiskt belägna terminal-och logistikområden är knutpunkter för godstransporter med omlastningsmöjlighet, lager och varuhantering. Platserna har god tillgänglighet, möjliggör samverkan mellan trafikslag, samt bidrar till ett mer miljöeffektivt och konkurrenskraftigt transportsystem. För att säkra regionens varuförsörjning på lång sikt behöver nya platser för terminaler och anläggningar värnas och utvecklas, speciellt söder om Stockholm i anknytning till hamnen i Nynäshamn och Stockholm Norvik Hamn.

**Säkerställa och vidareutveckla strategiska kajlägen för gods- och persontransporter, särskilt i regionens centrala delar**
Bolagets hamnar är passagerarterminaler och hamnar för gods. De är viktiga delar av näringslivets transportsystem och mål- och startpunkter för godstransportflöden till och genom länet. Även mot 2060 är hamnarna viktiga noder för långväga godstransporter. De kommersiella hamnarna för färje- och kryssningstrafik i centrala Stockholm; Stadsgården och Värtahamnen/Frihamnen är väsentliga för Sveriges inomeuropeiska handel österut och de centrala kajlägena är även viktiga för Stockholms attraktivitet som besöksstad.

**Vindkraftsetablering till sjöss**
Samrådsunderlaget innehåller en karta över Stockholms län med information om olika anläggningar som bidrar till Stockholmsregionens energiförsörjning, bland annat värmeverk. Den visar även fjärrvärmenätets utsträckning samt var det finns vindkraftverk i länet, men underlaget innehåller i övrigt ingen diskussion om vindkraftverk kopplat till energiförsörjning. Bolaget är, liksom samhället i övrigt, inne i en omställning där fossila bränslen fasas ut och ersätts av mindre klimatpåverkande sådana. I denna omställning är tillgången på fossilfri el mycket viktig. Med anledning av det ser Bolaget positivt på etablering av vindkraftsparker till havs. I arbetet med att ta fram förslag på lämpliga områden för havsbaserad vindkraft är det dock viktigt att hänsyn tas till eventuella riksintressen för sjöfart, såsom exempelvis farleder. Sjöfarten är dynamisk och har möjlighet till snabba förändringar. Ett eventuellt analysarbete inom ramen för denna fråga och den regionala utvecklingsplanen bör därmed även ta höjd för framtida potentiella fartygsrutter och studera situationen utifrån ett perspektiv med hela Östersjön i fokus.

*Rumslig utveckling och plankarta*
Samrådsförslaget innehåller Stockholmsregionens rumsliga utveckling vilken tar avstamp i utvecklingsplanens föreslagna mål och prioriteringar.

Bolaget vill ta tillfället i akt att under denna rubrik lyfta att vid planering av ny bebyggelsestruktur nära hamnar och farleder bör behovet av ett ”bullerutrymme” för modern och stadsnära sjöfart beaktas, detta för att minimera buller och andra risker. Detta är nödvändigt för att bevara hamnarnas funktion och för att skydda både verksamheten och eventuella närboende.

Sammanfattningsvis önskar Bolaget även framhålla vikten av att goda förutsättningar finns för att upprätthålla och förstärka ett hållbart resande såväl inom som till och från regionen. Gods- och logistikfrågor samt besöksnäringsperspektivet bör generellt ha en betydande plats i utvecklingsplanen. I detta sammanhang bör stockholmregionen dra

större nytta av hamninfrastrukturen, sjöfarten och transporter sjövägen. Regionens hamnar kommer sannolikt att inneha nyckelroller för regionens fortsatta utveckling av hållbara transporter av gods och passagerare och som noder för att tillhandahålla hållbar energi och bränslen både till transporter på land, till sjöss och till omgivande samhälle.

Stockholms Hamnar ser fram emot pågående och kommande dialoger under arbetet med den nya regionala utvecklingsplanen och deltar gärna med kunskaper och erfarenheter i samverkan gällande dessa frågor.

Detta yttrande har inte behandlats av Stockholms Hamn AB:s styrelse.

För Stockholms Hamn AB

[redacted]